

บทที่ 2 การกำหนดประเด็นข้อพิพาท

ก่อนที่จะมีการสืบพยานหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น ศาลจะต้องกำหนดประเด็นข้อพิพาทเสียก่อน การกำหนดประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้คู่ความและศาลสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี หรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และรวดเร็ว ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากที่คู่ความ คือ โจทก์ จำเลย และทนายความของคู่ความตลอดจนผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีจะต้องรู้ประเด็นข้อพิพาทแห่งคดี ซึ่งจะมีผลให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงหรือการสืบพยานเป็นไปอย่างถูกต้องไม่หลงประเด็น อันเป็นสาเหตุทำให้เสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น และผู้พิพากษาก็จะได้วินิจฉัยข้อพิพาทได้ตรงกับความเป็นจริงตามความประสงค์ของคู่ความ ซึ่งเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบศาลยุติธรรม

การกำหนดประเด็นข้อพิพาทนั้นหากเป็นคดีแพ่ง ส่วนมากจะกระทำในรูปของการชี้ฟ้องสถานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 183 หรืออาจกำหนดประเด็นข้อพิพาทโดยปริยายในกรณีที่ไม่มีกรชี้ฟ้องสถานก็ได้ แต่การสืบพยานและการวินิจฉัยคดีจะต้องเป็นไปตามประเด็นข้อพิพาทเสมอๆ หากคู่ความสืบพยานไม่ตรงตามประเด็นข้อพิพาทก็ถือว่าสืบพยานฟุ่มเฟือย ศาลอาจพิจารณาว่าเป็นการประวิงคดีก็ได้ แต่ถ้าศาลวินิจฉัยคดีเกินไปกว่าประเด็นข้อพิพาทก็ถือว่า วินิจฉัยคดีหรือพิพากษาเกินไปกว่าคำฟ้อง ซึ่งต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142

ส่วนประเด็นข้อพิพาทในคดีอาญานั้นไม่มีกระบวนการชี้ฟ้องสถานอย่างเช่น คดีแพ่ง เพราะประเด็นข้อพิพาทไม่ยุ่งยากซับซ้อน ส่วนมากจะมีประเด็นเพียงข้อเดียวว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ การวินิจฉัยคดีอาญาต้องถือว่าศาลได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้โดยปริยายเช่นเดียวกัน คือไม่ได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกระบวนการพิจารณา หากจำเลยอ้างป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย กระทำด้วยความจำเป็น

บันดลโทสะ ศาลก็จะกำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทที่จะต้องวินิจฉัยข้อต่อสู้ของจำเลยเพิ่มขึ้นอีกซึ่งจะเห็นได้ในคำพิพากษาของศาล

ข้อสังเกต ในการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์หรือฎีกานั้น ก็ต้องยึดหลักวินิจฉัยตามประเด็นข้อพิพาทอย่างเดียวกัน และประเด็นข้อพิพาทนั้นจะต้องยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ตามลำดับ ทั้งเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจึงจะวินิจฉัยให้ มิฉะนั้นต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคแรก หรือมาตรา 249 วรรคแรก

ความหมายของคำว่า “ประเด็น” โดยทั่วไปคำว่า ประเด็น หมายถึงหัวข้อหรือจุดสำคัญของเรื่องตามพจนานุกรมให้ความหมายไว้ว่า คือ “ข้อความสำคัญของเรื่องที่แยกหยิบยกขึ้นพิจารณา” คำว่า ประเด็น จึงใช้กันโดยทั่วไปในการสนทนา การอภิปราย การปรึกษาหารือ หรือการโต้เถียง เช่น ประเด็นที่จะพูดกันในวันนี้ ขอให้พูดให้ตรงประเด็น เป็นต้น

สำหรับในการพิจารณาคดี คำว่า ประเด็น หมายถึงเรื่องต่างๆ ที่คู่ความยกขึ้นให้ศาลพิจารณาหรือวินิจฉัย ซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเด็นแห่งคดีและประเด็นข้อพิพาท

1. ประเด็นแห่งคดี มี 2 กรณี คือ

กรณีแรก ประเด็นที่เกิดจากคำฟ้อง หรือเรียกว่าประเด็นตามคำฟ้องหรือประเด็นข้ออ้าง เช่น โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกู้เงินไปจากโจทก์ 1,000,000 บาทโจทก์ทวงถามแล้วจำเลยเพิกเฉย ประเด็นแห่งคดีตามคำฟ้องคือ (1) จำเลยกู้เงินไปจากโจทก์ 1,000,000 บาท และ (2) โจทก์ทวงถามแล้วจำเลยไม่ชำระหนี้

กรณีที่สอง ประเด็นที่เกิดจากคำให้การหรือเรียกว่าประเด็นตามคำให้การหรือประเด็นข้อเถียง (มาตรา 177 วรรคสอง) เช่น จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า จำเลยกู้ยืมเงินไปจากโจทก์ตามฟ้องจริง แต่จำเลยชำระหนี้ให้แก่โจทก์แล้ว ประเด็นแห่งคดีตามคำให้การคือ (1) จำเลยกู้ยืมเงินจากโจทก์ 1,000,000 บาท ตามฟ้อง และ(2) จำเลยชำระหนี้เงินกู้ให้แก่โจทก์แล้ว

ข้อสังเกต

- (1) ประเด็นแห่งคดีอาจมีหลายประเด็นก็ได้
- (2) ประเด็นตามคำฟ้องของโจทก์นั้นจะต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่เป็นหลักฐานแห่งข้อหา มิฉะนั้นอาจเป็นฟ้องเคลือบคลุม (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง)
- (3) ประเด็นตามคำให้การก็ต้องแสดงโดยแจ้งชัดในคำให้การว่า จำเลยรับ หรือ ปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ มิฉะนั้นอาจไม่เป็นประเด็นได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง)

2. ประเด็นข้อพิพาท หมายถึง ประเด็นแห่งคดีที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยกขึ้นอ้างแต่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่รับ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาที่คู่ความยังได้เถียงกันอยู่

ตัวอย่างเรื่องกู้เงินในประเด็นแห่งคดี ประเด็นตามคำฟ้องที่โจทก์อ้างว่าจำเลยกู้เงินโจทก์ไป 1,000,000 บาท จำเลยรับว่ากู้เงินไปจากโจทก์ตามฟ้องจริง ประเด็นที่ว่าจำเลยกู้เงินไปจากโจทก์ 1,000,000 บาท หรือไม่ จึงไม่เป็นประเด็นข้อพิพาทเพราะคู่ความไม่ได้เถียงกัน คดีคงมีประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า จำเลยชำระเงินกู้ 1,000,000 บาท ให้แก่โจทก์แล้วหรือไม่ เพราะโจทก์อ้างว่าจำเลยยังไม่ชำระหนี้แต่จำเลยปฏิเสธว่าชำระแล้ว

สรุปได้ว่า ประเด็นข้อพิพาท คือ ประเด็นที่ได้เถียงกัน ไม่รับกัน ประเด็นข้อพิพาท อาจมีได้ 2 อย่างคือ

- (1) ประเด็นข้อพิพาทในข้อกฎหมาย กฎหมายเก่าเรียกว่า ประเด็นหาหรือบท ศาลรับรู้เองไม่ต้องสืบพยาน
- (2) ประเด็นข้อพิพาทในข้อเท็จจริง ศาลไม่รับรู้ คู่ความต้องสืบพยาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1121/2511 ถ้ามีปัญหาข้อใดในคดีไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย หากคู่ความฝ่ายหนึ่งยกขึ้นอ้างและอีกฝ่ายหนึ่งไม่รับยอมเกิดเป็นประเด็นข้อพิพาท แต่ถ้าปัญหาข้อใดที่คู่ความฝ่ายหนึ่งยกขึ้นอ้าง และคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งรับแล้ว ย่อมไม่เกิดเป็นประเด็นข้อพิพาท เพราะเป็นอันฟังได้ตามที่รับกันนั้น

การกำหนดประเด็นข้อพิพาท กระทำได้ 3 วิธี คือ

1. คู่ความยื่นคำแถลงเสนอประเด็นข้อพิพาทต่อศาล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 182 “เมื่อได้ยื่นคำฟ้อง คำให้การ และคำให้การแก้ฟ้องแย้ง ถ้าหากมีแล้วให้ศาลทำการชี้สองสถานโดยแจ้งกำหนดวันชี้สองสถานให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) จำเลยคนใดคนหนึ่งขาดนัดยื่นคำให้การ
- (2) คำให้การของจำเลยเป็นการยอมรับโดยชัดแจ้งตามคำฟ้องโจทก์ทั้งสิ้น
- (3) คำให้การของจำเลยเป็นคำให้การปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้น โดยไม่มีเหตุแห่งการปฏิเสธ ซึ่งศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการชี้สองสถาน
- (4) ศาลเห็นสมควรวินิจฉัยชี้ขาดคดีให้เสร็จไปทั้งเรื่องโดยไม่ต้องสืบพยาน
- (5) คดีมีโน้ตสาเร่ ตามมาตรา 189 หรือคดีไม่มีข้อยุ่งยากตามมาตรา 196
- (6) คดีที่ศาลเห็นว่ามิประเด็นข้อพิพาทไม่ยุ่งยากหรือไม่จำเป็นที่จะต้องชี้สองสถาน ในกรณีที่ไม่ต้องมีการชี้สองสถาน ให้ศาลมีคำสั่งงดการชี้สองสถานและกำหนดวันสืบพยาน ถ้าหากมี แล้วให้ส่งคำสั่งดังกล่าวให้คู่ความทราบตามมาตรา 184 เว้นแต่คู่ความฝ่ายใดจะได้ทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่งดังกล่าวแล้ว

คู่ความอาจตกลงกันกะประเด็นข้อพิพาทโดยยื่นคำแถลงร่วมกันต่อศาล ในกรณีเช่นว่านี้ให้กำหนดประเด็นข้อพิพาทไปตามนั้น แต่ถ้าศาลเห็นว่าคำแถลงนั้นไม่ถูกต้อง ก็ให้ศาลมีอำนาจที่จะมีคำสั่งยกคำแถลงนั้น แล้วดำเนินการชี้สองสถานไปตามมาตรา 183 ”

การยื่นคำแถลงเสนอประเด็นข้อพิพาทเป็นหลักการใหม่ซึ่งเกิดจากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ใน พ.ศ. 2535 โดยให้คู่ความมีบทบาทในการกำหนดประเด็นข้อพิพาทกันเอง โดยต่างฝ่ายต่างยื่นคำแถลงกำหนดประเด็นข้อพิพาท หรืออาจตกลงแถลงกำหนดประเด็นข้อพิพาท หรืออาจตกลงกำหนดประเด็นข้อพิพาทร่วมกันก็ได้ ซึ่งศาลจะต้องกำหนดประเด็นตามที่คู่ความกำหนดร่วมกัน เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าคำแถลงร่วมในการกำหนดประเด็นข้อพิพาทไม่ถูกต้อง

2. การกำหนดประเด็นข้อพิพาทโดยการชี้สองสถาน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 183 “ในวันชี้สองสถาน ให้คู่ความมาศาล และให้ศาลตรวจคำคู่ความและคำแถลงของคู่ความ แล้วนำข้ออ้าง ข้อเถียง ที่ปรากฏในคำคู่ความและคำแถลงของคู่ความ เทียบกันดู และสอบถามคู่ความทุกฝ่ายถึงข้ออ้าง ข้อเถียงและพยานหลักฐานที่จะยื่นต่อศาล ว่าฝ่ายใดยอมรับหรือโต้แย้งข้ออ้าง ข้อเถียงนั้นอย่างไร ข้อเท็จจริงใดที่คู่ความยอมรับกันก็ เป็นอันยุติไปตามนั้น ส่วนข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งยกขึ้นอ้างแต่คู่ความ ฝ่ายอื่นไม่รับและเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับประเด็นข้อพิพาทตามคำคู่ความ ให้ศาลกำหนดไว้ เป็นประเด็นข้อพิพาท และกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานหลักฐานมาสืบในประเด็นข้อ ใดก่อนหรือหลังก็ได้

ในการสอบถามคู่ความตามวรรคหนึ่ง คู่ความแต่ละฝ่ายต้องตอบคำถามที่ศาลถาม เองหรือถามตามคำขอของคู่ความฝ่ายอื่นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายอื่นยกขึ้นเป็นข้อ อ้าง ข้อเถียง และพยานหลักฐานต่างๆ ที่คู่ความจะยื่นต่อศาล ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่ตอบคำ ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด หรือปฏิเสธข้อเท็จจริงใดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่า ยอมรับข้อเท็จจริงนั้นแล้ว เว้นแต่คู่ความฝ่ายนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่จะตอบหรือแสดงเหตุผล แห่งการปฏิเสธได้ในขณะนั้น

คู่ความมีสิทธิคัดค้านว่าประเด็นข้อพิพาทหรือหน้าที่นำสืบที่ศาลกำหนดไว้ นั้นไม่ถูก ต้องโดยแถลงด้วยวาจาต่อศาลในขณะนั้น หรือยื่นคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วัน ที่ศาลสั่งกำหนดประเด็นข้อพิพาทหรือหน้าที่นำสืบ ให้ศาลชี้ขาดคำคัดค้านนั้นก่อนวันสืบ พยานคำชี้ขาดคำคัดค้านดังกล่าวให้อยู่ภายใต้บังคับมาตรา 226

มาตรา 183 ทวิ ในกรณีที่คู่ความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันชี้สอง สถาน ให้ศาลทำการชี้สองสถานโดยให้ถือว่าคู่ความที่ไม่มาศาลได้ทราบกระบวนการพิจารณา ในวันนั้นแล้ว

คู่ความที่ไม่มาศาลนั้นไม่มีสิทธิคัดค้านว่าประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำสืบที่ศาล กำหนดไว้ นั้นไม่ถูกต้อง เว้นแต่เป็นกรณีที่ไม่สามารถมาศาลได้ในวันชี้สองสถานเพราะเหตุ จำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ หรือเป็นการคัดค้านในเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของ ประชาชน ในกรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา 183 วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 184 ในกรณีที่มีการชี้สองสถาน ให้ศาลกำหนดวันสืบพยาน ซึ่งมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบวันนับแต่วันชี้สองสถาน

ในกรณีที่ไม่มีมีการชี้สองสถาน ให้ศาลออกหมายกำหนดวันสืบพยานส่งให้แก่คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวัน

มาตรา 185 ในวันนัดสืบพยาน เมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคำขอ ศาลจะอ่านให้คู่ความฟังซึ่งคำฟ้อง คำให้การและคำให้การแก้ฟ้องแย้ง ถ้าหากมีหรือรายงานพิสดารแห่งการชี้สองสถานแล้วแต่กรณี และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติม (ที่ได้ยื่นต่อศาลและส่งไปให้แก่คู่ความแล้วโดยชอบ) ก็ได้

หมายเหตุ ป.วิ.พ. มาตรา 182, 183, 183 ทวิ และมาตรา 184 ได้แก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 14 และ 15) พ.ศ. 2538

การชี้สองสถานคืออะไร

การชี้สองสถานคือ การกำหนดประเด็นข้อพิพาท ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงในคดี และการกำหนดหน้าที่นำสืบพยานในข้อเท็จจริง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3587/2525) ถ้าไม่ครบสองประการนี้ไม่ใช่การชี้สองสถานตามมาตรา 183

จุดมุ่งหมายของการชี้สองสถาน ก็เพื่อให้ได้ความชัดว่าประเด็นข้อพิพาทมีกี่ประเด็น กำหนดหน้าที่ในการนำสืบข้อเท็จจริงหรือเสนอพยานหลักฐานในวงจำกัดเฉพาะประเด็นพิพาทให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเพื่อให้การวินิจฉัยคดีถูกต้องตรงตามประเด็น นอกจากนั้นยังมีความสำคัญเกี่ยวกับการขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 179 และ 180 อีกด้วย

ข้อสังเกตในเรื่องการชี้สองสถาน

(1) การตรวจคำคู่ความ การสอบถามคู่ความนั้น ศาลไม่ควรสอบถามรายละเอียดเมื่อข้ออ้างและข้อต่อสู้ชัดเจนแล้ว การสอบถามของศาล หรือการแถลงของคู่ความจะตั้งประเด็นขึ้นใหม่ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 862/2510 การที่ศาลจะกำหนดประเด็นตาม ป.วิ.พ. มาตรา 183 นั้น ย่อมต้องกำหนดตามประเด็นที่คู่ความยกขึ้นกล่าวอ้างในคำฟ้องและคำให้การเท่านั้น การสอบถามตามมาตรานี้ ก็เพื่อให้ได้ความชัดในประเด็นที่ได้เถียงกัน จะสอบถามแล้วตั้งประเด็นขึ้นใหม่หาได้ไม่

(2) หากคู่ความเห็นว่าศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทไม่ถูกต้อง คู่ความจะต้องแถลงคัดค้านด้วยวาจาต่อศาลในขณะศาลทำการชี้สองสถาน หรือยื่นคำร้องต่อศาลภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ศาลตั้งกำหนดประเด็นข้อพิพาท ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 183 วรรคสาม เมื่อคู่ความคัดค้านแล้ว ศาลจะต้องมีคำวินิจฉัยชี้ขาดเป็นคำสั่งซึ่งศาลอาจจะมีคำสั่งแก้ไขประเด็นข้อพิพาท หรือยกคำคัดค้านของคู่ความก็ได้ โดยศาลชั้นต้นจะต้องมีคำสั่งชี้ขาดคำคัดค้านนั้นก่อนวันสืบพยาน คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 226 แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่คู่ความไม่ได้คัดค้านการกำหนดประเด็นข้อพิพาทของศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 183 วรรคสาม หากแต่ในระหว่างพิจารณาของศาลคือภายหลังจากการชี้สองสถานนั้นแล้ว ศาลชั้นต้นหรือคู่ความเห็นว่าการชี้สองสถานนั้นผิดพลาดไป ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจสั่งเพิกถอนการชี้สองสถานนั้นเสียทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือสั่งแก้ไข หรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นใหม่ อย่างไรก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควรเพราะการชี้สองสถานที่ผิดพลาดนั้นย่อมถือได้ว่าเป็นการดำเนิน กระบวนพิจารณาที่ผิดระเบียบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 ส่วนกรณีคู่ความที่คัดค้านการชี้สองสถานนั้น จะยกขึ้นค้านเมื่อใดก็ได้ ก่อนมีคำพิพากษาแต่ต้องไม่ช้ากว่า 8 วัน นับแต่วันที่คู่ความฝ่ายนั้นทราบข้อผิดพลาดในการชี้สองสถานนั้น แต่ทั้งนี้คู่ความฝ่ายนั้นต้องมีได้ดำเนินการอันใดขึ้นหลังจากที่ทราบว่า การชี้สองสถานนั้นผิดพลาดหรือคู่ความฝ่ายนั้นต้องมีได้ให้สัตยาบันแก่การชี้สองสถานที่ผิดพลาดนั้น หากศาลไม่ยินยอมแก้ไขการชี้สองสถานตามที่คู่ความโต้แย้ง คู่ความฝ่ายที่ได้แย้งย่อมอุทธรณ์คำสั่งนั้นภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีนั้นตาม ป.วิ.พ. มาตรา 27 ประกอบกับมาตรา 226⁸

⁸ ยงยุทธ ธารีสาร กฎหมายลักษณะพยาน (ฉบับปรับปรุง) (บริษัทกฎหมาย พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2539) หน้า 45

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2520/2517 การที่ศาลชั้นต้นชี้สองสถานว่าจำเลยไม่ได้ฟ้อง
แย้งขอไต่ถอนทรัพย์พิพาท จึงไม่มีประเด็นในข้อที่ว่า จำเลยได้ใช้สิทธิไต่ถอนภายใน
กำหนดหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องกำหนดประเด็นข้อพิพาท ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 183 ถ้าจำเลยเห็น
ว่าศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นพิพาทไม่ถูกต้องประการใด ก็ชอบที่จะคัดค้านในขณะนั้น แต่
จำเลยมิได้คัดค้านว่าไม่ถูกต้องประการใด ประเด็นข้อพิพาทจึงต้องเป็นไปตามที่ศาลชั้นต้น
กำหนด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1087/2538 ในการชี้สองสถานศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาท
ไว้เพียงสองข้อ คือ โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ และจำเลยส่งลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ของ
โจทก์หรือไม่ โดยมีได้กำหนดเรื่องจำเลยขอยกเลิกการลงโฆษณาไว้หรือไม่เป็นประเด็นข้อ
พิพาทไว้ด้วย เมื่อจำเลยมิได้โต้แย้งคัดค้านคำสั่งในการกำหนดประเด็นข้อพิพาทถือว่าจำเลย
ได้สละประเด็นข้อนี้แล้ว ทั้งประเด็นข้อที่ว่าจำเลยส่งลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ของโจทก์
หรือไม่ กับข้อเท็จจริงที่ว่า จำเลยขอยกเลิกการลงโฆษณาแล้วหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงที่แยก
ต่างหากจากกันได้ ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์เห็นว่าประเด็นที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้ว่า จำเลย
ได้ส่งลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ของโจทก์หรือไม่ ย่อมหมายความว่า ได้มีการยกเลิก
การลงโฆษณาแล้วหรือไม่ด้วย แล้วหยิบยกขึ้นวินิจฉัยด้วยนั้นเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น

แม้คดีจะต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่เมื่อจำเลยให้การรับว่าได้ส่งลง
โฆษณาในหนังสือพิมพ์จริงดังที่โจทก์ฟ้อง ย่อมรับฟังได้โดยไม่ต้องฟังพยานหลักฐานอีก
ต่อไป จำเลยจึงต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้โจทก์ตามที่โจทก์ฟ้อง

(3) การที่คู่ความไม่ยื่นคำแถลงเสนอประเด็นข้อพิพาท จะมีผลทำให้คู่ความฝ่ายนั้น
ไม่มีสิทธิคัดค้านประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำสืบที่ศาลกำหนด เว้นแต่จะเป็นกรณีที่คู่
ความนั้นไม่สามารถมาศาลในวันชี้สองสถานได้ เพราะเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ เช่น
ถูกรถชนได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือ เป็นกรณีที่ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำ
สืบขัดต่อกฎหมายตาม ป.วิ.พ. มาตรา 183 ทวิ

3. การกำหนดประเด็นข้อพิพาทโดยปริยาย ในกรณีที่ไม่มีกรชี้สองสถาน เช่น
จำเลยคนใดคนหนึ่งขาดนัดยื่นคำให้การ หรือเป็นคดีมีโนสาร่า ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 189
หรือคดีไม่มีข้อยุ่งยากตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 196 กรณีเช่นนี้

การสืบพยานและการวินิจฉัยคดีก็ต้องเป็นไปตามประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีโดยถือว่ามีกำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้โดยปริยายแล้ว เพียงแต่มีได้ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

ข้อสังเกตในการกำหนดประเด็นข้อพิพาท

(1) หากโจทก์บรรยายฟ้องไม่ชัดเจนซึ่งสภาพแห่งข้อหาของโจทก์และคำขอบังคับทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นว่านั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง จะมีผลทำให้ไม่มีประเด็นตามคำฟ้องซึ่งย่อมไม่เกิดประเด็นข้อพิพาท คำฟ้องเช่นนี้เรียกโดยทั่วไปว่าฟ้องเคลือบคลุม หากจำเลยให้การต่อสู้ว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุม ศาลอาจพิพากษายกฟ้องโดยอาศัยเหตุดังกล่าวได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 122-130/2529 ฟ้องเคลือบคลุมเป็นฟ้องที่ไม่ชอบ มาแต่แรก ประเด็นคำฟ้องจึงไม่เกิดขึ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 280/2536 โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่าจำเลยทำหนังสือสัญญา รับสภาพหนี้ไว้ให้แก่โจทก์ ซึ่งจำเลยซื้อสินค้าเชื่อไปจากโจทก์ 12,000 บาท ตามหนังสือ สัญญา รับสภาพหนี้ท้ายฟ้อง แต่หนังสือดังกล่าวมีข้อความเพียงว่า “วันหลังกลับคำพูดอด หนี้หนึ่งหมื่นสองพันบาท ให้เรียกกันว่าหมาในที่สาธารณชนได้ตลอดเวลาโดยไม่ถือหมื่น ประมาท” ซึ่งไม่มีตอนไหนเลยที่ระบุว่าจำเลยซื้อสินค้าไปจากโจทก์เมื่อใด มีอะไรบ้างและ จำนวนเท่าไร และจำเลยจะชำระหนี้จำนวนนี้แก่โจทก์หรือไม่ จะชำระอย่างไร เมื่อใด ฟ้อง ของโจทก์จึงเป็นฟ้องเคลือบคลุม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4094/2536 โจทก์ไม่ได้บรรยายว่า จำเลยที่ 1 ชักขอกเงิน ของโจทก์เป็นค่าสินค้าอะไรบ้าง แต่ละรายการเป็นเงินเท่าใด และเรียกเก็บเงินดังกล่าวจาก ลูกค้าคนใดของโจทก์ ฟ้องของโจทก์จึงมิได้แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและข้อ อ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นว่านั้น จึงเป็นฟ้องที่เคลือบคลุมไม่ชอบด้วย ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง ประกอบด้วย พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 31

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4744/2536 คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งไม่ได้บรรยายรายละเอียดให้แจ้งชัดว่าผู้ได้รับเลือกตั้งใช้เงินเกินอย่างไร ใ้ที่ไหน เป็นค่าอะไร และจะถือได้

ว่าเป็นการใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งได้หรือไม่ เป็นคำร้องที่เคลือบคลุม ส่วนที่อ้างเหตุคัดค้านว่าผู้อำนวยการเลือกตั้งประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยไม่บรรยายให้รายละเอียดชัดเจนว่าผู้อำนวยการเลือกตั้งประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอย่างไร ปล่อยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดของหน่วยใดลดคะแนนของผู้ร้องเท่าใดมากกว่าใครอย่างไร ลดคะแนนของผู้ได้รับเลือกตั้งหน่วยไหน จำนวนเท่าใด เพิ่มคะแนนแก่ใครโดยทุจริตอย่างไรมีการดำเนินการเลือกตั้งโดยไม่ให้ผู้เลือกตั้งลงลายมือชื่อในบัญชีใดขัดกับกฎหมายอย่างไร เลขเรียงของบัตรเลือกตั้งหน่วยใด หีบใดไม่ตรงกับเลขเรียงของกระทรวงมหาดไทยเป็นผลผิดกฎหมายอย่างไร ก็เป็นคำร้องที่เคลือบคลุมเช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 744/2538 โจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ 1 รับผิดชอบละเมิด จำเลยที่ 2 รับผิดชอบในฐานะผู้รับประกันคำจูนรถยนต์คันที่จำเลยที่ 1 ขับ แต่ไม่ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยที่ 1 มีนิติสัมพันธ์กับผู้เอาประกันภัยอย่างไร เป็นฟ้องเคลือบคลุม เพราะจำเลยที่ 2 จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 361/39, 4363/39 วินิจฉัยเช่นเดียวกัน)

(2) คำให้การของจำเลยในคดีแพ่งจะต้องแสดงโดยแจ้งชัดในคำให้การว่าจำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้นหรือแต่บางส่วน รวมทั้งเหตุแห่งการนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง หากจำเลยไม่ให้การโต้แย้งข้ออ้างตามคำฟ้องของโจทก์เลยหรือให้การปฏิเสธข้ออ้างตามคำฟ้องของโจทก์ไม่ชัดเจน ต้องถือว่าจำเลยยอมรับตามข้ออ้างดังกล่าวของโจทก์แล้ว หรือในกรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธข้ออ้างตามคำฟ้องอย่างชัดเจน แต่ไม่ยกเหตุผลแห่งการปฏิเสธ ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่าให้การปฏิเสธลอย คำให้การของจำเลยดังกล่าวแม้จะก่อให้เกิดประเด็นข้อพิพาทแต่จำเลยก็ไม่มีสิทธินำพยานเข้าสืบ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถือว่าคำให้การของจำเลยเป็นการยอมรับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1919/2494 จำเลยให้การรับว่าเช่า แต่ต่อสู้ว่าโจทก์บอกเลิกการเช่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่บรรยายเหตุผลว่าไม่ชอบอย่างไร ไม่มีประเด็นบอกเลิกการเช่า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2700/2500 เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์แล้ว โจทก์มิได้โต้แย้งหรือคัดค้านคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ในประเด็นที่ว่า จำเลยยังมีทรัพย์สินอื่นอีกหลายอย่างที่ผู้ร้องสามารถเอาชำระหนี้ได้ คดีของโจทก์จึงไม่มีประเด็นในข้อนี้ แม้โจทก์จะได้นำสืบถึงไว้ก็เป็นกรนำสืบนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1141-1157/2509 จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า นอกจากจำเลยให้การรับโดยชัดแจ้งแล้ว จำเลยขอปฏิเสธฟ้องโจทก์ทั้งสิ้น เป็นคำปฏิเสธไม่ชัดแจ้งว่าปฏิเสธในเรื่องใด อย่างไร จึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 998-1000/2509 ข้อที่ว่าสัญญาเช่าได้เปลี่ยนแปลงแล้ว เพราะที่ปฏิบัติมาเจ้าของผู้ให้เช่าเป็นผู้มาเก็บค่าเช่าเอง โดยมีได้ถือเอาสัญญา จำเลยไม่ได้ยกข้อเท็จจริงอันนี้ขึ้นต่อสู้เป็นประเด็นไว้ และฟ้องก็ไม่ได้บรรยายว่าผู้ให้เช่าเป็นผู้ไปเก็บค่าเช่าเองจริง จึงไม่มีประเด็นจะต้องวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2668/2519 โจทก์กล่าวไว้ในฟ้องว่า โจทก์ได้มอบอำนาจให้ ส. เป็นผู้ฟ้องคดีนี้แทนตามใบมอบอำนาจท้ายฟ้อง จำเลยมิได้ให้การต่อสู้ในเรื่องนี้ จึงถือว่าจำเลยยอมรับว่า ส. ได้รับมอบอำนาจที่ถูกต้องตามใบมอบอำนาจนั้นจริง ทั้งศาลชั้นต้นก็มีได้สงสัยว่าเป็นการมอบอำนาจที่ไม่ถูกต้อง คดีจึงฟังได้ว่าโจทก์ได้มอบอำนาจให้ ส. ฟ้องคดีนี้จริง ไม่มีประเด็นที่โจทก์จะต้องนำสืบในข้อนี้ โจทก์จึงไม่ต้องส่งใบมอบอำนาจเป็นพยานหลักฐานต่อศาลอีก ฉะนั้น แม้ใบมอบอำนาจนี้จะปิดอากรแสตมป์หรือไม่ก็ตามก็ไม่มีผลกระทบต่อกรรับฟังข้อเท็จจริงที่จำเลยมิได้โต้แย้งว่า ส. มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 174/2520 โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามหนังสือรับสภาพหนี้ จำเลยให้การว่าได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้โดยเจตนาลงเข้าหนี้อื่น หากหนังสือรับสภาพหนี้ดังกล่าวมีผลบังคับจำเลยก็ใช้หนี้แทนโจทก์ไปแล้ว ดังนั้นเป็นคำให้การที่ไม่ชัดแจ้งไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง แต่เป็นคำให้การที่รับว่าได้ทำหนังสือจริง ศาลพิพากษาให้จำเลยชำระเงินตามฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 181/2520 จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม แต่ไม่บรรยายให้เห็นว่าเคลือบคลุมอย่างไร จึงไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของ จำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 913/2509, 48/2536)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1370/2521 โจทก์ได้บรรยายฟ้องไว้แล้วว่า โจทก์ได้รับโอน กิจการเดินรถประจำทางจากห้างหุ้นส่วนจำกัดรถยนต์ศรีนครมาดำเนินการเองทั้งหมด และ รับโอนทรัพย์สินและหนี้สินต่างๆ ของห้างหุ้นส่วนจำกัดรถยนต์ศรีนครที่เกี่ยวกับการเดิน รถมาด้วย จำเลยที่ 2 คงให้การเพียงว่าการโอนกิจการจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จำเลยที่ 2 ไม่รับรอง จำเลยที่ 2 ไม่ได้รับหนังสือบอกกล่าวจากโจทก์หรือทนายโจทก์ให้ชำระหนี้ รายนี้เลย จำเลยหาได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้โดยขัดแย้งในเรื่องการโอนหนี้ว่ามีได้ทำเป็น หนังสือให้จำเลยทราบแต่อย่างใดไม่ จึงไม่มีประเด็นในเรื่องนี้ที่จะให้ศาลหยิบยกขึ้นวินิจฉัย ฉะนั้นที่ศาลล่างทั้งสองยกปัญหานี้ขึ้นวินิจฉัย อ้างเป็นเหตุยกฟ้องโจทก์นั้น ย่อมไม่ชอบ สมควรที่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงต่อไป (ไม่ได้ต่อสู้ว่าการโอนสิทธิเรียกร้องระหว่าง โจทก์กับ ห.จ.ก.รถยนต์ศรีนคร ไม่ชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1418/2521 คำให้การของจำเลยต่อสู้เพียงว่า โจทก์ไม่ใช่เจ้า ของที่พิพาท คดีจึงมีประเด็นว่าโจทก์เป็นเจ้าของที่พิพาทหรือไม่เท่านั้น จำเลยมิได้ต่อสู้ว่า โจทก์ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าจนหมดสิทธิในที่พิพาท และที่พิพาทได้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ฉะนั้น ปัญหาที่ว่าโจทก์ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ ในที่พิพาทหรือปล่อยให้ที่พิพาทรกร้างว่างเปล่าจนตกเป็นของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน จึงไม่เป็นประเด็นในคดี ศาลชั้นต้นยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาวินิจฉัย จึงเป็นการชี้ ขาดตัดสินนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 904/2527 ตามคำให้การของจำเลยและจำเลยร่วมไม่ได้ ปฏิเสธหรือต่อสู้ว่าจำเลยไม่ใช่เจ้าของและผู้ครอบครองรถยนต์คันเกิดเหตุ คดีจึงไม่มี ประเด็นที่จะต้องนำสืบว่าขณะเกิดเหตุจำเลยได้อยู่หรือนั่งมาในรถยนต์คันเกิดเหตุหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 783/2528 จำเลยมิได้ให้การต่อสู้คดีในเรื่องโจทก์บอกเลิก สัญญาไม่ชอบหรือไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาทันทีไว้ขัดแย้ง และเมื่อศาลชั้นต้นกำหนด ประเด็นเพียง 3 ข้อ ซึ่งไม่มีข้อพิพาทในเรื่องดังกล่าว จำเลยก็ไม่ได้โต้แย้ง ต้องถือว่า

ปัญหาเรื่องโจทก์ยังไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาไม่ชอบ เป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้น และปัญหาดังกล่าวไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4054/2528 จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้คดีว่า ทรัพย์สินที่โจทก์ฟ้องมานั้นเป็นสินสมรส จึงไม่มีประเด็นว่าโจทก์ซึ่งเป็นหญิงมีสามีฟ้องคดีโดยได้รับความยินยอมจากสามีหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2074/2529 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินของโจทก์ จำเลยให้การต่อสู้คดีว่าที่ดินเป็นของจำเลยโดยผู้มีชื่อยกให้มานาน 23 ปีแล้ว ไม่ได้อ้างว่าจำเลยครอบครองที่ดินโดยสงบเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ จึงไม่มีประเด็นพิพาทเรื่องการได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการครอบครองปรปักษ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2746/2529 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินซึ่งอ้างว่าโจทก์ซื้อโดยสุจริต จำเลยให้การต่อสู้เรื่องการครอบครองปรปักษ์แต่ไม่ได้ให้การต่อสู้ว่าโจทก์รับโอนที่ดินมีโฉนดมาโดยไม่สุจริตเสียค่าตอบแทน และจดทะเบียนสิทธิโดยไม่สุจริต ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1299 วรรคสอง จึงไม่มีประเด็นเรื่องไม่สุจริต และคดีไม่จำเป็นต้องกำหนดประเด็นเรื่องจำเลยได้กรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์หรือไม่ และไม่ต้องสืบพยานกันในข้อนี้อีกแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 558/2535 โจทก์ฟ้องกล่าวอ้างว่าโจทก์ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์พิพาทจากจำเลยด้วยวาจา และโจทก์ชำระค่าเช่าซื้อให้จำเลยรวมเป็นเงิน 192,000 บาท จำเลยให้การต่อสู้เพียงว่า โจทก์ไม่เคยทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์พิพาทเป็นหนังสือ การเช่าซื้อรถยนต์พิพาทจึงเป็นโมฆะ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง การที่จำเลยนำสืบต่อสู้ว่าจำเลยให้โจทก์เช่ารถยนต์พิพาทเดือนละ 8,000 บาท จึงเป็นการนำสืบนอกเหนือคำให้การและนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 48/2536 คำให้การของจำเลยที่ 2 ปฏิเสธเพียงว่า คำฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมไม่บรรยายสภาพแห่งข้อหาให้ชัดเจน ทั้งข้อความก็ไม่ต่อเนื่องไม่สามารถเข้าใจข้อความแห่งคำฟ้อง เป็นการยกถ้อยคำในกฎหมายมาอ้าง โดยมีได้บรรยายว่าสภาพแห่งข้อหาในคำฟ้องของโจทก์ข้อใดที่ไม่ชัดเจนและไม่ชัดเจนอย่างไร คำให้การจำเลย

จึงแสดงเหตุไม่ชัดเจน ไม่มีประเด็นว่าฟ้องเคลือบคลุมหรือไม่ แม้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์วินิจฉัยให้ก็เป็นการไม่ชอบ ถือว่าเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 812/2536 จำเลยที่ 2 ฎีกาว่า รถแท็กซี่คันที่เกิดเหตุเป็นรถแท็กซี่คันหมายเลขทะเบียน 1 ท-3878 กรุงเทพมหานคร ของ อ. น้องชายจำเลยที่ 2 ไม่ใช่คันหมายเลขทะเบียน 1 ท-3787 กรุงเทพมหานคร โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 2 จึงเป็นการฟ้องผิดตัวนั้น ปรากฏว่า ในข้อนี้จำเลยที่ 2 ให้การเพียงว่าจำเลยที่ 2 ไม่ได้เป็นเจ้าของรถแท็กซี่คันหมายเลขทะเบียน 1 ท-3787 กรุงเทพมหานคร เท่านั้น จำเลยที่ 2 ไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ว่ารถแท็กซี่คันเกิดเหตุไม่ใช่คันเดียวกับที่โจทก์ฟ้องข้ออ้างตามฎีกาของจำเลยที่ 2 ดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่นอกเหนือไปจากข้อต่อสู้ตามคำให้การของจำเลยที่ 2 เป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 249 วรรคแรก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2631/2536 จำเลยให้การตอนแรกว่า จำเลยทำสัญญากู้เงินกับโจทก์จริง แต่ทำขึ้นเพื่อเป็นประกันการที่โจทก์ให้จำเลยเป็นตัวแทนนำเงินไปให้ผู้อื่นกู้ จำเลยไม่ได้รับเงินตามสัญญา เป็นการปฏิเสธว่ามีได้กู้เงินจากโจทก์ แต่คำให้การของจำเลยตอนหลังจำเลยให้การว่า หากฟังว่าจำเลยกู้เงินโจทก์จริง จำเลยได้ชำระเงินแก่โจทก์แล้ว เป็นการรับว่าจำเลยกู้เงินโจทก์จริง คำให้การของจำเลยจึงขัดแย้งกัน จำเลยมิได้ปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์โดยชัดเจนว่าจำเลยไม่ได้ทำสัญญากู้เงินกับโจทก์ จึงเป็นคำให้การที่ไม่ชอบตาม ป.วิ.พ. มาตรา 177 วรรคสอง ถือว่าจำเลยได้ยอมรับตามข้ออ้างของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2722/2536 จำเลยไม่ได้ยกขึ้นต่อสู้ในคำให้การว่าโจทก์ผู้ทรงได้รับเช็คพิพาทมาด้วยการคบคิดกันฉ้อฉล แม้จะให้การว่าโจทก์เป็นผู้ทรงโดยไม่สุจริต ก็มีได้บรรยายให้เข้าใจได้ว่า โจทก์ได้รับโอนเช็คพิพาทมาจากผู้ใด ด้วยวิธีการใด ไม่สุจริตอย่างไร จึงเป็นคำให้การที่ไม่ชัดเจนไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 177 วรรคสอง ไม่ก่อให้เกิดประเด็นข้อพิพาท คดีไม่จำเป็นต้องสืบพยาน หรือหากสืบพยานมาก็ไม่จำเป็นต้องพิเคราะห์พยานหลักฐานนั้น

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ทำให้การของจำเลยก่อให้เกิดประเด็นพิพาท แต่จำเลยไม่มีสิทธินำสืบพยาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1498-1499/2508 คำให้การจำเลยระบุบ่งชี้ว่า ขอปฏิเสธหนี้สินตามที่โจทก์อ้างมาเป็นจำนวนรายละเอียด 20,000 บาท นั้น ย่อมมีประเด็นที่โจทก์จะต้องนำสืบถึงหนี้ตามที่โจทก์ฟ้อง แม้จำเลยจะไม่อ้างรายละเอียดว่าจำเลยปฏิเสธหนี้ของโจทก์เพราะเหตุใด ก็มีผลเพียงแต่จำเลยไม่มีข้ออ้างที่เป็นประเด็นข้อนำสืบต่อสู้คดีเท่านั้น แต่ไม่ทำให้กลายเป็นว่าจำเลยรับตามคำฟ้องของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 536/2513 จำเลยถูกฟ้องในฐานะผู้ค้ำประกันให้การว่าจะได้ลงชื่อเป็นผู้ค้ำประกันหรือเปล่าจำไม่ได้ สัญญาคู่และสัญญาค้ำประกันท้ายฟ้องจำเลยไม่รับรองและไม่ยืนยัน คังนี้ถือว่าจำเลยมิได้ให้การรับหรือปฏิเสธฟ้องโจทก์ จำเลยจึงไม่มีข้อต่อสู้และประเด็นที่จะนำสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 626/2515 โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน จำเลยที่ 2 ให้การลอยๆ ว่า ตนเพียงเป็นผู้รับรองต่อโจทก์ ว่าจะเป็นผู้จัดให้มีการซื้อขายที่ดินให้สำเร็จเป็นที่เรียบร้อยเท่านั้น มิได้แสดงเหตุผลให้ปรากฏชัดแจ้งในคำให้การว่า เหตุใดจำเลยที่ 2 จึงต้องสัญญาค้ำประกันจำเลยที่ 1 ให้โจทก์ไว้เช่นนั้น จำเลยที่ 2 ไม่มีประเด็นที่จะนำสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 198/2516 โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันห้างหุ้นส่วน บรรยายฟ้องว่าห้างหุ้นส่วนได้เบิกเงินจากโจทก์ตามสัญญาคู่เบิกเงินเกินบัญชีเป็นเงิน 317,789.14 บาท จำเลยให้การต่อสู้ว่า ยอดเงินที่อ้างว่าห้างหุ้นส่วนเป็นหนี้โจทก์ไม่เป็นความจริง คำให้การเช่นนี้เป็นการปฏิเสธเฉพาะยอดเงินคู่ ส่วนห้างหุ้นส่วนจะได้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร โจทก์หรือเป็นหนี้โจทก์ดังคำบรรยายฟ้องหรือไม่ จำเลยมิได้ปฏิเสธโดยแจ้งชัด ต้องถือว่าจำเลยรับถึงความข้อนี้ สำหรับยอดเงินที่จำเลยปฏิเสธอ้างว่าไม่เป็นความจริงนั้น จำเลยให้การปฏิเสธลอยๆ มิได้อ้างเหตุว่าความจริงเป็นอย่างไร และยอดเงินมีจำนวนมากน้อยเท่าใด เป็นคำให้การที่ไม่ชอบ จำเลยจึงไม่มีประเด็นที่จะนำสืบตามข้อต่อสู้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2373/2516 (ประชุมใหญ่) โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลย ตามสัญญากู้จำนวน 3,000 บาท จำเลยให้การว่าเป็นเรื่องโจทก์ซื้อเรือนและไม้จากจำเลย 4,000 บาท แล้วโจทก์ให้จำเลยเซ็นชื่อในกระดาษเปล่า ต่อมาโจทก์ก็รีบเรียนไปแต่ไม่ชนไม้ ไปด้วยแล้วให้จำเลยลงชื่อในสัญญากู้เงินโจทก์ 1,500 บาท ความจริงจำเลยไม่ได้กู้เงิน โจทก์ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์แล้วว่าไม่ได้กู้ (จึงมีประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีว่าจำเลยกู้เงินจากโจทก์ตามฟ้องหรือไม่) แต่จำเลยไม่ยืนยันให้ชัดเจนว่า หนังสือสัญญาที่โจทก์กล่าวอ้างในฟ้องนั้นเป็นหนังสือสัญญาฉบับไหนหรือไม่สมบูรณ์ เพราะเหตุใด จำเลยจึงไม่มีประเด็นที่จะนำสืบถามข้อต่อสู้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 222/2518 คำให้การว่าโจทก์มอบอำนาจให้ฟ้องตามใบมอบอำนาจจริงหรือไม่ จำเลยไม่ทราบไม่รับรอง หนังสือมอบอำนาจไม่สมบูรณ์ ดังนี้เป็นแต่เพียงจำเลยปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ แต่ไม่ได้แสดงเหตุแห่งการปฏิเสธ จึงไม่มีสิทธินำสืบพยานถึงเหตุแห่งการปฏิเสธนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 174/2520 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกู้เงินโจทก์ไปหลายครั้ง ต่อมา ได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้ไว้รวม 90,000 บาท จะชำระใน 1 ปี เมื่อครบกำหนดแล้วไม่ชำระ ขอให้บังคับตามหนังสือรับสภาพหนี้ จำเลยให้การว่าไม่เคยกู้เงินโจทก์ หนังสือรับสภาพหนี้นั้นโจทก์และจำเลยร่วมกันทำขึ้นด้วยเจตนาหลงจึงตกเป็นโมฆะ แต่หากฟังว่า หนังสือรับสภาพหนี้มีผลบังคับตามกฎหมาย จำเลยก็ได้ชำระหนี้ให้แล้ว ขอให้ยกฟ้อง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คำให้การจำเลยมีทั้งปฏิเสธและให้การรับคือ ปฏิเสธว่าหนังสือรับสภาพหนี้ ไม่มีผลบังคับเพราะทำโดยเจตนาหลงเป็นโมฆะ และให้การรับว่าหนังสือรับสภาพหนี้มีผลบังคับคือ จำเลยได้ชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ไปแล้ว จึงเป็นคำให้การที่ขัดแย้งกันเอง ไม่ชัดเจนว่ายอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างในฟ้องของโจทก์จึงเป็นคำให้การที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 177 วรรคสอง จึงไม่มีประเด็นว่าหนังสือรับสภาพหนี้มีผลใช้ได้หรือไม่ ที่ จะนำสืบตามคำให้การ (ประเด็นที่ว่าจำเลยได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์แล้วหรือไม่ เป็นข้อที่ จำเลยยกขึ้นกล่าวอ้างการพิสูจน์ตกแก่จำเลย แต่คำให้การของจำเลยขัดแย้งกันเองจึงไม่มีประเด็นที่จำเลยจะสืบ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2243/2521 จำเลยให้การปฏิเสธว่าไม่ได้กู้เงินตามฟ้อง สัญญากู้ที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นเอกสารปลอม ไม่กล่าวว่าปลอมอย่างไร เมื่อสืบพยานโจทก์แล้ว จำเลยไม่มีประเด็นสืบ ศาลลงไม่สืบพยานจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1489/2522 คำให้การจำเลยปฏิเสธว่าการมอบอำนาจให้ฟ้อง ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ แต่มีได้อ้างว่าไม่ถูกต้องไม่สมบูรณ์เพราะเหตุใด จำเลยไม่มีสิทธินำสืบว่าใบมอบอำนาจนั้นประทับตราปลอม เมื่อโจทก์นำสืบว่าใบมอบอำนาจได้ลงชื่อกรรมการและประทับตราตามข้อบังคับของบริษัท ข้อเท็จจริงต้องฟ้องตามนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 521/2524 โจทก์ฟ้องเรียกเงินค่าซื้อสินค้าจากจำเลย จำเลยให้การต่อสู้ว่า หนี้สินระหว่างโจทก์จำเลยในกรณีนี้มีได้มีหนี้สินติดค้างกันแต่อย่างใด ดังนี้ คำให้การของจำเลยมิได้อ้างเหตุตั้งประเด็นไว้ว่าที่ไม่มีหนี้สินติดค้างเพราะเหตุใด จึงเป็นคำให้การที่ไม่แจ่มชัด จำเลยไม่มีสิทธินำพยานมาสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 609/2530 โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ทำสัญญาเช่าห้องพิพาทจากจำเลยและวางเงินมัดจำประกันค่าเสียหายไว้ด้วยจะคืนมัดจำกันเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุด ต่อมาสัญญาเช่าสิ้นสุดแล้วแต่จำเลยไม่ยอมคืนมัดจำขอให้บังคับคืนมัดจำ

จำเลยให้การตอนแรกว่า ไม่เคยทำสัญญาเช่ากับโจทก์และจำเลยไม่ได้ให้โจทก์เช่าห้องพิพาท ไม่ทราบว่างเงินมัดจำไว้ แต่คำให้การตอนหลัง กลับให้การว่าจำเลยไม่ต้องคืนเงินมัดจำประกันความเสียหายให้โจทก์เพราะคิดหักเป็นค่าเสียหายที่โจทก์ก่อขึ้นกับห้องเช่าที่ส่งมอบคืน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นคำให้การที่ขัดกันไม่ชัดแจ้งว่า จำเลยให้โจทก์เช่าห้องและรับเงินมัดจำไว้จากโจทก์หรือไม่ รวมทั้ง ไม่มีเหตุแห่งการปฏิเสธด้วย จึงเป็นคำให้การที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 177 วรรคสอง จำเลยจึงไม่มีสิทธินำสืบพยานตามคำให้การ และศาลฎีกาวินิจฉัยต่อไปอีกว่าแค่ไม่ถือว่าเป็นคำให้การรับข้อเท็จจริงตามฟ้อง

(3) ในกรณีที่เป็นข้อกฎหมาย หากจำเลยไม่ให้การต่อสู้ไว้ศาลจะยกขึ้นวินิจฉัยไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 765/2509 จำเลยมิได้ยกประเด็นต่อสู้ไว้ในคำให้การว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุม ปัญหาว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่ ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยว

ด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากจำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ ศาลจะยกขึ้นวินิจฉัยไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1575/2526)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1048/2522 ประเด็นเรื่องอำนาจฟ้องถือว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้คู่ความจะมีได้ยกขึ้นกล่าวอ้าง หากศาลพิจารณาเห็นสมควรก็ย่อมมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 145(5)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2735/2526 คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น คำร้องจะเคลือบคลุมหรือไม่เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและเศรษฐกิจของประเทศ แม้ผู้คัดค้าน (จำเลย) จะมีได้ให้การต่อสู้ไว้ก็ตาม ศาลก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142(5)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1459/2526 คดีขาดอายุความ ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากจำเลยไม่ให้การต่อสู้ ศาลจะยกขึ้นวินิจฉัยเองไม่ได้ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/29 หากศาลยกขึ้นวินิจฉัยเองถือว่าเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นซึ่งการวินิจฉัยนอกประเด็นเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3244/2530)

(4) หากคำฟ้องและคำให้การก่อให้เกิดประเด็นข้อพิพาทหลายข้อ แต่ประเด็นข้อพิพาทดังกล่าวไม่ใช่สาระแก่นักคดีซึ่งแม้ศาลจะวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทเหล่านั้นก็ไม่มีผลให้คำวินิจฉัยของศาลเปลี่ยนแปลง (ไม่มีประเด็นพิพาทซึ่งเป็นสาระแก่นักคดีอันจะต้องนำสืบพยานหลักฐานว่าข้ออ้างของฝ่ายใดมีน้ำหนักดีกว่ากันจะเป็นผลให้ฝ่ายนั้นชนะคดี) ศาลก็มีอำนาจสืบพยานโจทก์จำเลย และวินิจฉัยได้ตามรูปคดี โดยถือว่าคดีดังกล่าวไม่มีประเด็นข้อพิพาทที่จะต้องพิจารณาต่อไป เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 946/2536 การที่โจทก์บรรยายฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการซื้อขายที่ดินและตึกพิพาทเพียงว่าที่ดินและตึกพิพาทเป็นสินสมรสของบิดามารดาโจทก์ ระหว่างบิดามารดาโจทก์อยู่กินร่วมกัน บิดาโจทก์ได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินและ

ตีพิมพ์ทำให้จำเลยและมีการปลอมลายมือชื่อของมารดาโจทก์ในหนังสือให้ความยินยอม
นิติกรรมการซื้อขายจึงไม่สมบูรณ์และไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เมื่อโจทก์มีได้บรรยายถึง
การกระทำของจำเลยว่าได้รับโอนที่ดินและตีพิมพ์มาโดยไม่สุจริต จำเลยให้การว่าจำเลย
ซื้อมาโดยสุจริต จึงฟังได้ว่าขณะทำนิติกรรมซื้อขายนั้น จำเลยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้
กระทำการโดยสุจริต โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวตาม ป.พ.พ.
มาตรา 1480 คดีไม่มีประเด็นที่จะพิจารณาต่อไป

(5) ในทางปฏิบัติการกำหนดประเด็นข้อพิพาทของศาลในคดีอย่างเดียวกันอาจ
กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทแตกต่างกันได้ เช่น โจทก์ฟ้องว่า จำเลยขับรถประมาทเป็น
เหตุให้ชนรถยนต์ของโจทก์ได้รับความเสียหาย ขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าเสียหาย 50,000
บาท จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า เหตุที่รถชนกันเกิดจากความประมาทของโจทก์ ขอให้ยกฟ้อง
คดีนี้ศาลอาจกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่า ข้อ 1. จำเลยขับรถประมาทเป็นเหตุให้ชนรถยนต์
ของโจทก์หรือไม่ ข้อ 2. ค่าเสียหายของโจทก์มีเพียงใด หรืออาจกำหนดประเด็นข้อพิพาท
เพียงว่าจำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์หรือไม่ ค่าเสียหายของโจทก์มีเพียงใดก็ได้ หรือคดีบาง
คดีอาจมีประเด็นพิพาทข้อย่อยๆ หลายข้อ บางครั้งศาลอาจกำหนดประเด็นข้อพิพาทเป็นราย
ประเด็นไป หรืออาจสรุปเป็นประเด็นข้อพิพาทหลักเลยก็ได้ การกำหนดประเด็นข้อพิพาท
เช่นนี้ โดยหลักแห่งคำวินิจฉัยศาลต้องวินิจฉัยในสาระแห่งข้อพิพาทโดยละเอียดทั้งหมด
ฉะนั้นไม่ว่าศาลจะกำหนดประเด็นข้อพิพาทที่ใช้ถ้อยคำต่างกัน หรือกำหนดประเด็นเป็นราย
ประเด็น หรือโดยสรุปก็ไม่มีผลแตกต่างกันในคำวินิจฉัยของศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 629/2533 การกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่า เครื่องหมายการค้า
ที่จำเลยยื่นคำขอจดทะเบียนเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของโจทก์อื่นทำให้
สาธารณชนหลงผิดหรือไม่นั้น มีความหมายอย่างเดียวกับการกำหนดประเด็นว่า จำเลยร่วม
กันกระทำละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของโจทก์หรือไม่